

פרשת ויחי

ביוצר לויחי יצא הפייטן מגדרו והרחיב את גוף היוצר לכדי שש חטיבות כדי לכלול בו את האחים כולם הכלולים בברכת יעקב. גם הזולת זכה לתבנית מיוחדת כשכל טור מתחלק לשלוש צלעיות בחריזה פנימית מלבד החריזה הסטרופית המשותפת לכל ארבעה טורים במתכונת הרגילה. באופן יש רק למחרוזת הפתיחה המרובעת חרוז משלה ואחר כך משתלט חרוז אחד פֶּה על כל ההמשך. כל זאת על מנת לחזק את הריתמוס השוטף המייצג את פעולתו המהירה של מלאך המוות שבה עוסק האופן. הטור האחרון לבדו מתנער מן החשכה הנוראה בהכרזה שרק האל לבדו חי וקיים ועל כך משוררים לפניו השרפים והאופנים. גבורת האל החי הנוטל חיים ויכול אף לייבש נהרות ולהמית את הדגה כולה עולה במי כמכה. תחיית המתים הוא הנושא של ועד מתי. בו הפייטן שואל מתי ייפתחו קברות ישראל. במאורה מצרף הפייטן את תפילתו לתפילת הנביא ישעיהו (כו, יט) ומבקש על תחייה בטל אורות. גוף היוצר הדן בברכת יעקב מספק לפייטן בחתימות של החטיבות שפע של הזדמנויות להפליג אל מרחבי העתיד שעל פיו מתפרשת ברכת יעקב היטב.

א: אוקספורד (2716.6(17–22) (יוצר, אופן, מאורה, אהבה, זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)

ב: לונדון הספרייה הבריטית (1) Or. 10126 (זולת)

ג: מנצ'סטר B5251 (יוצר)

ד: ניו יורק אדלר 2148.74 (מאורה)

ה: ניו יורק אדלר 2462.45 (יוצר)

ו: ניו יורק אדלר 2923.16 (אהבה)

ז: קמברידג' T-S K6.24 (אופן, מאורה, אהבה, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)

ח: קמברידג' T-S 8H17.16 (יוצר, זולת)

ט: קמברידג' T-S NS 115.32 (יוצר)

י: קמברידג' T-S NS 132.77 (יוצר)

כ: קמברידג' T-S NS 137.2hh (יוצר)

ל: קמברידג' T-S NS 137.2w (יוצר, אופן, זולת)

מ: קמברידג' T-S NS 137.2x (יוצר) – כ"י אחד עם ל

נ: קמברידג' T-S NS 137.2y (יוצר) – כ"י אחד עם ל

ס: קמברידג' T-S NS 145.145 (יוצר)

ע: קמברידג' T-S AS 113.50 (זולת, מי כמכה, ועד מתי)

פ: קמברידג' T-S AS 116.115 (יוצר)

צ: קמברידג' T-S AS 117.163 (יוצר)

ק: קמברידג' T-S AS 118.375 (אופן)

ר: קמברידג' T-S AS 125.195 (אופן)

ש: קמברידג' T-S AS 126.178 (זולת, מי כמכה)

ת: קמברידג' T-S AS 129.23 (אופן)

ת^א: קמברידג' T-S AS 131.10 (יוצר)

ת^ב: קמברידג' מוצרי IV 180.2 (מאורה, אהבה)

ויחי יעקב

אָדָם בְּמֵדָה שֶׁהוּא מוֹדֵד בָּהּ מוֹדֵדִין לוֹ בְּאַמוּנָה
בֶּן כְּמוֹ גִּידֵל אָב בְּנִצְרוּת כֵּן הוּא כְּלָפְלוֹ לְעֵת זְקֵנָה
'וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עָשָׂר שָׁנָה'

בר' מז, כח

גַּם קְרִיבַת יָמִים נֶאֱמָרָה בְּשִׁלְשׁ[ה] בְּחִירִים גְּמוּרִים בְּתַמּוֹת
דַּעַת שְׁלֹא הִגִּיעוּ לְפָרֶק אֲבוֹתֵיהֶם נְהוּגֵי עֲלָמוֹת
'וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוֹת'

5

שם כט

הַיּוֹשֶׁבֶת בְּאֵיתָן קָשְׁתוֹ לְפִי שֶׁשָּׁעָה מְסוּרָה לוֹ קָרָאוּ תָם
וְשֹׁלָא לְקַבְּרוֹ בְּעֵתִידָה רַחֲשׁ כְּנִימָה הַשְּׁבִיעִי בְּחוֹתָם
'וַיִּשְׁכַּבְתִּי עִם אֲבוֹתִי וַיִּנְשְׂאֵתָנִי מִמִּצְרַיִם וַיְקַבְּרֵנִי בְּקַבְרֵתָם'

שם ל

בְּקַבְּרֵתָם | שְׁלֹא יִקְבֹּר תָּבַע שְׁאֲבוֹת עוֹלָם מִתְחַבֵּטִין עַל קְבוּרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
שְׁמַתִּיָּה חִיִּין [תַּחֲלָה] לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ קוֹדֵם לְכָל יִשְׂרָאֵל
'וַיֹּאמֶר הַשְּׁבִיעִי לִי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶי יִשְׂרָאֵל' וַיּוֹדֶה לָק'

10

שם לא

נוסח היסוד: א. חילופים: ג (טורים 16–40), ה (טורים 11–12), ח (טורים 10–12), ט (טורים 47–66), י (טורים 1–7), כ (טור 1), ל+מ+ג, ס (טורים 5–22), פ (טורים 1–4, 11–14), צ (טורים 1–12), ת* (טורים 52–55, 60–62). נרפס: ולנשטיין, עמ' 29–32.
2 גידל גידלו צ 4 קריבת קריבות צ בשלשה [בש]לשה צ בשלש בכה"י בחירים בחורים צ 8 לקברו צ לעבדו ל 11 תחלה חפצ 12 ויודה [והודה פ לפני ה

1 סוטה א, ז: במדה שאדם מודד בה מודדין לו. 2 בן כמו גידל אב כמו שיעקב גידל את יוסף 'שבע עשרה שנה', והשוו מדרש חדש על התורה (מאן, מקרא א, עמ' קצח), וכן מדרש אגדה, עמ' קה. מדה"ג, עמ' תשצט: שבע עשרה שנה כנגד שבע עשרה שנה שדר יוסף אצל אביו. כלכלו השוו בר' מז, יב. 4–5 קריבת ימים 'ויקברו ימי...למות', והשוו בר"ר צו, עמ' 1236–1237: שלא הגיעו שנותיהם לפרק אבותיהם. וכן השוו מדה"ג, עמ' תתא. בשלשה בחירים יעקב (תה' קלה, ד), משה (תה' קו, כג), דוד (תה' עח, ע). נהוגי עלמות על פי תה' מח, טו. 7 היושבת באיתן קשתו כינוי ליוסף על פי בר' מט, כד, והשוו בר"ר פז ז, עמ' 1072: נמתחה הקשת וחזרה. והשוו בר"ר צו ה, עמ' 1195 בחילופי נוסח: ולפי שהשעה מסורה לו (בכ"י תימן). 8 בעתידה רחש כנימה היא מצרים, והשוו בר"ר צו ה, עמ' 1196: שסופה שלמצרים ללקות בכנים ויהיו מרחישות תחת גופי. השביעו בחותם פדר"א לח: ואמר לו בני השבעה לי בכרית אברהם. 10–11 מדה"ג, עמ' תתט: מה ראו אבות העולם להתחבט על הקבורה בארץ ישראל...שמתיח חייך תחלה לימות המשיח (בר"ר, עמ' 1239).

- זירו מירון אין לקלים ובמצודה פרושה הפל נתלה
חנני מקיף וגביים מחזרין והדין דין אמת מעולה
15 'ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה'
טל תינוקותיו לזרון לבכורה ולמתנות ולקבל ברכות בחיפה
יוקשים שלא יאמרו מתוך טירוף בירכם נתחזק לשייבה
'ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא'
שם ב
- כבוד חלק למלכות בשעה שאיקונין שלו ראה
ללמד שאין לאדם בכנו ובתלמידו קנאה
20 'ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה'
שם ג
- נראה | מבטיחי בברכת אבות ולברכה הנני מורשה
מיומני יקדום לגדלו בדגלים ובנשיאים ובקרב לב מקשה
'וישם את אפרים לפני מנשה' כהודיעו ק'
שם כ

16 לזרון] ל [לזר] ג לזרז בכה"י 22 נראה] פז' נר' ג 23 מיומני] מימני ג [לגדלו] ג לגדלו ל

13 מירון אין לקלים נדרש על יעקב אבינו, והשוו בר"ר צו, עמ' 1235 (כ"ו): כי לא לקלים המרוץ (קה' ט, יא) זה יעקב, אתמול ויצא יעקב מבא' שבע (בר' כח, י) וכד מטת שעתיה מה הוא או' וישאו בני ישראל את יעקב אביהן (שם מו, ה). ובקה"ר ט יא, א: אתמול וישא יעקב רגליו (בר' כט, א) היום כתיב ויאסף רגליו אל המטה (שם מט, לג). 14 השוו אבות ג, טז: הכל נתון בערבון ומצודה פרושה על כל החיים החנות פתוחה והחנוני מקיף... והגבאים מחזירים תדיר בכל יום ונפרעין מן האדם... והדין דין אמת. 16 טל נטל. תינוקותיו מנשה ואפרים. והשוו בר"ר צו בכ"ו, עמ' 1242: את מנשה ואת אפרים בשביל לזרון לברכה (בכ"ו: לבכורה) ולמתנות. 17 מתוך טירוף מדה"ג, עמ' תתיז: ויתחזק... שלא יהיו אומרים לא בירך יעקב את בניו אלא מתוך טירוף. והשוו בר"ר צו בכ"ו, עמ' 1236. 19 כבוד חלק למלכות בר"ר צו כ"ו, עמ' 1242: ויתחזק ישראל בשביל לחלוק כבוד למלכות. שאיקונין את דמות יוסף. 20 סנהדרין קה"ב: בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו. 22 מבטיחי בברכת אבות הוא המלאך הגאל אתי מכל רע (בר' מח, טז), השוו שכ"ט, בר' מח טז, עמ' 309: ומכיוון שאני רואה ברוח הקודש שהקב"ה מינהו עלי ועל זרעי לשר וגואל, אבקש אני מלפני הקב"ה שיתן לו רשות ויברך את בני אפרים ומנשה. ולפיכך יש אולי לגרוס: הננו (בוי"ו). 23 מיומני אפרים (בר' מח, יד). לגדלו מנשה (בר' שם). ובקרב לב מקשה רומז כאן ליהושע (יה' יד, יא), והשוו בר"ר צו ה, עמ' 1248: כשם שקדמו כאן, כך קדמו בכל מקום... קדמו בדגלים (במ' ב, יח; כ) קדמו בנשיאים (במ' ז, מח; נד)... קדמו בשופטים, יהושע משל אפרים (במ' יג, ח) וגדעון משל מנשה.

25 מתנות ממֶשׁ חֵילֶק לְשִׁבְטִים שֶׁהֵן הֵן שְׁבִירָךְ עָנְיוֹ בְּאוֹמֶר
נָתַן לְכָל שִׁבְט וְשִׁבְט כְּרָאוּי לוֹ וְהִסְכִּים עִמּוֹ בְּרִית שׁוֹמֵר
וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בָּנָיו וַיֹּאמֶר
בר' מט, א

סוֹגֵר וּפּוֹתַח בְּסָגְרוֹ אֵין לִפְתּוֹחַ וּבִפְתּוֹחַ אֵין לִסְגּוֹר וְלִרְקוֹב
עֶסְקִי מְכּוֹר אֶתְמוֹל לֹא בָּן וְעַכְשִׁיו אוֹתִיּוֹת יִנְקוֹב
30 'הִקְבָּצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב'
שם ב

פְּזוּרִים הָיוּ בְּכַרְפִּי גִשְׁן וְכִינֹסֶן בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ זְקִינִי
צָג לִירָאֵם בְּקִנְתוֹר בְּכוֹר הַקּוֹדֶם בִּיחְסִים וְנִחְלָה וּמִצּוֹת וּתְשׁוּבָה וְגִלוֹת הַמוֹנִי
וּפְתַח 'רְאוּבֵן בְּכוֹרִי אֶתָּה פּוֹחִי וְרֹאשִׁית אוֹנִי'
שם ג

אוֹנִי | וְשִׁרְי צַעְרִי מְלֵמֵד שְׁעַד שְׁמוֹנִים וְאַרְבַּע טִיפַת לָחָה בּוֹ לֹא חָלָה
וְעַל שְׁפִסְעָתָה עַל דַּת חֲבֹתָה בְּבִכּוּרָה זֶר נַעֲשֶׂתָה לְמִתְנֹת תַּעֲלָה
35 'אֲזַח חֲלֵלֶת יְצוּעֵי עֲלָה' בַּהֲמֵרוֹתָ לֵק'
שם ד

29 אותיות] לאותיות ל 32 ליראם] ל ליראים בכה"י 36 בהמרותך לק'] לקד' ג

25 עניו הוא משה, והשוו תנ"ב, ויחי י, עמ' 217: כיון שנכנסו בניו לברכם התחיל לחלק להם פרוקפאות (פי' מתנות), ומניין שהסכים הקב"ה עמו, את מוצא כל ברכות שבירך אבינו יעקב את השבטים כך ברכן משה, שהסכים הקב"ה עמו על כל ברכה וברכה. והשוו בר"ר צו ג, עמ' 1203–1204. 26 ברית שומר האל, והשוו בר"ר צח ב, עמ' 1250: שהסכים הקב"ה עמו ליתן לכל אחד ואחד לפי מה שהוא. 28 סוגר ופותח הכוונה לאל, שאין הנביא יכול לגלות את מה שהוא חפץ להסתיר ולא להסתיר את מה שהוא חפץ לגלות. השוו תנ"ב, ויחי א, עמ' 211: שבקש לגלות את הקץ הימין ונסתם ממנו. ולרקוב כמו לסגור ולחתום. והוא גזור מן 'רוקבא' תרגומה הארמי של חמת (בר' כא). 29 עסקי מכור יעקב שלא ידע עד עכשיו על מכירת יוסף, מכיוון שהאל הסתיר זאת ממנו, יוכל לנבא את העתיד ('אותיות') מעתה, מכיוון שהאל גילה לו. 31 זקני יעקב, ישראל סבא, השוו בר"ר צח ג, עמ' 1252: מכאן שהיו מפוזרין וכינסן ברוח הקודש. 32 בקנתור בתוכחת, והשוו בר"ר צו ד (שיטה חדשה), עמ' 1204: כיון שניכנסו התחיל מקנתרן ראובן בכורי אתה. וכן מדה"ג, עמ' תתלו: ראובן בכורי אתה...בכור לייחוס...בכור לתשובה...בכור לנחלה...בכור לגלות...בכור למצות ערי מקלט. 34 ושרוי ותחילת. והשוו בר"ר צח ד, עמ' 1253: את בכור ואני בכור אני בן פ"ד שנה לא ראיתי טפת קרי ואת...כחי וראשית אוני, שירי חילי ושירי צערי, יתר שאת ויתר עז הבכורה היתה שלך והכהונה היתה שלך והמלכות היתה שלך, ועכשיו שחטאת נתנה הבכורה ליוסף והכהונה ללוי והמלכות ליהודה...פסעת על דת חבתה בבכורתך זר נעשית למתנותיך (דרשת נוטריקון על 'פחד'). 35 למתנות תעלה לכ"ד מתנות כהונה הטובות והמועילות.

- קָשִׁי עֲבָרָה לֹא נָטְלוּ עֲצָה זֶה מִזֶּה וְלֹא מֵאַבְיָהֶם
רַבִּיִּים בְּנֵי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיוּ עַל קֶלֶת רֹאשׁ בְּמִסְרָם נִפְשׁוּתֵיהֶם
'שִׁמְעוֹן וְלֹוִי אֲחִים כָּלִי חֲמָס מְכִירוּתֵיהֶם'
בר' מט, ה
- 40 שְׁבָטִים נִקְרִים עַל שֵׁם נִגִּידָם חֲצָפוֹ כְּגוֹר וְתִקְפוֹ כְּטוֹרָף
תּוֹפֵשׁ לִימּוּד קִשְׁת וּבִסְפָּר הִישָׁר נִרְמָז זֶה הַתּוֹרָף
'יְהוּדָה אֶתָּה יוֹד־וּדָף <אַחֲדָף> יָדָף בְּעֶרְף'
שם ח
- אֶת מִתְרַעֵם עַל מְדוּתָיו שָׁאִין לוֹ שְׂדוֹת וּכְרָמִים לְתַפְּוֹן
אֵלָיו יִהְיוּ הַפֶּל צְרִיכִים עָלֵי חִלּוֹן וְטָרִית וְזִכּוּכִית לְסַפּוֹן
'זְבוּלוֹן לְחוּף יָמִים יִשְׁכּוֹן'
שם יג
- יִשְׁכּוֹן | לְהַתְּבָרֵךְ קוֹדֵם בְּרֶפֶת יוֹשֵׁב [אַהֲלִי] עוֹז רְבִדּוֹן
לְפִי שְׁהִיָּה עוֹמֵד בְּצֶרְכָּיו וּמִסְפֵּק לוֹ סִימוּךְ וְרִפְדּוֹן
וְעַל אִם נִבְיָאוֹ מִפְּרָשׁ 'וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידָן' ק'
שם שם

38 שנה] ליתא ג קלת] קלות ג 40 חצפון] חוצפון ל 46 אהלין] ל 47 ומספק] ומספיק ל [ומס] פיק ט 48 ק'] נם קד' ט

37 קשי עברה הכוונה לשמעון ולוי (בר' מט, ז). לא נטלו וכו' השוו בר"ר פ י, עמ' 964: שלא נטלו עצה מיעקב, 'שמעון ולוי' – שלא נטלו עצה זה מזה, וכן שם צו א (שיטה חדשה), עמ' 1206–1207: ולא נמלכו באביהם, ואירר כעסם שהיה קשה ביותר שני' ועברתם כי קשתה. 38 רביים צעירים ועל פי הארמית, והשוו בר"ר פ י, עמ' 965: איש חרבו...בן י"ג שנה. קלת ראש קלות ראשה של דינה, והשוו בר"ר פ א, עמ' 953. 40 נגידם הוא יהודה, והשוו בר"ר צח ו-ז, עמ' 1257–1258: יהודה אתה יודוך אחיך...יהי כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אנא, שמעוני אנא, אלא יהודי אנא...גור אריה יהודה' מלמד שנתן לו גבורה של ארי וחוצפה של גוריו, והשוו מדה"ג, עמ' תתמב: מלמד שניתנה לו גבורה כארי וחוצפא כגור. 41 תופש לימוד קשת על פי עמ' ב, טו. ובספר הישר בספר בראשית. והשוו לקח טוב, בר' מט ח, עמ' 235: וכה"א בדוד 'ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר הישר' (שמ"ב א, יח) והיכן היא כתובה, בספר בראשית, ספר שכתוב בו מעשה הישרים...והיכן רמיזא, 'ידך בערף אויביך' איזה הוא מלחמה שהוא יד כנגד עורף, הוי אומר זו קשת. התורף עיקר העניין. 43 מתרעם על מדותיו הוא זבולון, והשוו מגילה ו ע"א: וזבולון מתרעם על מידותיו הוה...לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות. לתכון כמו למדוד. 44 מגילה שם: אמר לו כולך צריכין לך על ידי חלזון שנאמר...ושפוני טמוני חול...שפוני זה חלזון, טמוני זו טרית, חול זו זכוכית לבנה. וטרית מין דג. לסכון כמו להרוויח, והשוו תרגום איוב לרס"ג (לה, א). 46–47 עוז כינוי לתורה והשוו תרגום תה' כט, יא (ב). בר"ר צט יג, עמ' 1281: קדם זבולון ליששכר והרי היה יושכר גדול מזבולון...ולמה כן, אלא שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא, ויששכר עוסק בתורה, וזבולון בא ומאכילו. יושב אהלי עוז רבדון הכוונה ליששכר היושב ברובד אוהלי תורה. והשוו תרגום יונתן לדב' לג, יח: ודבית יששכר במושכני בתי מדרשיכון. סימוך ורפדון השוו שה"ש ב, ה. 48 ועל אם נביאו ועל אמו של יונה הזבולוני, והשוו בר"ר צח יא, עמ' 1262: הדין יונה משל אשר היה, אלא אביו משל זבולון ואמו משל אשר, וירכתו עד צידון, ירך שיצא ממנה מצידון היתה. מפרש אומר ומבטא, ראו זולאי, ארץ ישראל ופיוטיה, עמ' 422–423.

- בְּהִלָּכָה מִסָּפִים וְתִלְמוּדוֹ בְּרוּר עַל פִּי רָאשֵׁי סִנְהֶדְרִיּוֹת מְאִתֵּם
 50 יוֹמָן תְּבוּר בְּאִמְצַע גְּבוּלוֹ וּמִיָּכָן וּמִיָּכָן בְּקָעִיּוֹת שְׁתֵּים
 'יִשָּׁשׁ (כָּר) חֲמֹר גָּרַם רִבֵּץ בֵּין הַמְשָׁפְתִּים'
 רוּחַ תַּחֲוֹל עַל בֶּדֶן וְדָן וְאֵין צָרִיף סִיוַע עֲמוֹ
 בְּנַחֲשׁ מִיִּשְׁלוֹ אֲשֶׁר אַחֲרַי מִיתָה מְחַלְחֵל אָרֶס טַעֲמוֹ
 'דָּן יְדִין עֲמוֹ'
 שם טז
- יִפְעַת פְּנֵי בְדִיו פְּנֵי אֲרִיָּה חֲלוּצֵי צָבָא נִזְדַּיְנו
 55 הָאָרֶץ לְכַבֵּשׁ וּלְחַלֵּק [אַרְבַּע עֶשְׂרֵה חִיתִּים] דִּיֵּינוּ
 'גָּד גְּדוּד יְגוּדָנוּ'
 שם יט
- יְגוּדָנוּ! וְהוּא יְגוּד עֲקִיבָן שְׁלִיטוֹר וְנָפִישׁ וְנוֹדֵב לְגִיידִם
 שׁוּב בְּשׁוּב מְגִדְלִים שְׁעָר [בְּאִמּוֹר] גּוֹרִיָּהֶם [עֲזָרִינוּ] רְדָפוֹם לִידֵם
 60 'וַיַּעֲזְרוּ עֲלֵיהֶם וַיִּנָּתְנוּ בְיָדָם' בַּעֲזֹרַת ק'
 דה"א ה, כ

52 ואין אינו ט 53 מחלחל ארס] מחלחל ארס ט מחלחל (אדם) [ארס] בכה"י 56 ארבע עשרה ט חיתים] ל 59 בשוב ט כשוב ל מגדלים] מגדלי ט באמור גוריהם עזרינו] טל לידם] לידם ט לגיידם ל

49 בהלכה מסכים הכוונה ליששכר, והשוו בר"ר צח יב, עמ' 1263: ראשיהם מאתים (דה"א יב, לג)...שהיו מסכימין הלכה על פיהם, והשוו פסדר"כ ויהי ביום ח, עמ' 14: אלו מאתים ראשי סנהדריות שהיה יששכר מעמיד 'וכל אחיהם על פיהם' (דה"א יב, לג) מלמד שהיו מסכימין הלכה מפיהם. 50 תבור באמצע גבולו הר תבור שבנחלת יששכר, והשוו בר"ר צח יב, עמ' 1263: מה חמור זה נמוך מכאן ונמוך מכאן וגבוה באמצע, כך בקעה מכאן ובקעה מכאן והר (כ"י: ו) ותבור) באמצע, רובץ בין המשפטים אילו שתי בקעות בקעת אכסלו ובקעת יזרעאל. 52 בדין הוא שמשון הדני, השוו ילקוט שמעוני, שמואל א רמז קיד. והשוו בר"ר צח יג, עמ' 1263–1264: דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל...זה שמשון בן מנוח כיחידו שלעולם, מה יחידו של עולם אינו צריך סיוע, כך שמשון בן מנוח אינו צריך לסיוע. והשוו מדה"ג, עמ' תתמט: מאי כתיב ביה ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן (שו' יג, כה). 53 בנחש מישלו יעקב המשיל את דן לנחש, והשוו מדה"ג, עמ' תתנ: מה נחש אירסו מחלחל אחר מיתה, אף שמשון. והשוו בר"ר צח יד, עמ' 1265. 55 בדיו ילדיו של גד. פני אריה על פי דה"א יב, ט. 56 ארבע עשרה חיתים הנוסח המתקבל מצירוף ח"נ. והכוונה בני ישראל עשו שפטים בבני חת במשך ארבע עשרה השנים של חלוקת הארץ. 58 והוא יגוד עקיבן השוו מדה"ג, עמ' תתנב: כל גדוד שיבואו עליו הוא יגוד עקיבן. לגיידם להכרית את המשפחות הרעות שנזדווגו לבניהם שהשאירו בעבר הירדן, יטור ונפיש ונודב (דה"א ה, יט). 59 שוב בשוב כאשר חזרו בני גד לבתיהם בעבר הירדן, לא הכירו עוד את בניהם שגידלו שער ולא היו נבדלים מאויביהם במראם. מגדלים שער הבנים שהשאירו בעבר הירדן, והשוו בר"ר צח טו, עמ' 1266: בשעה שהיו ישראל מכבשין ומחלקין את הארץ היה שבט ראובן וגד עמהן והניחו את בניהם קטנים...והיו אילו מגדלין שער...וישמעאלים מגדלין שער...ונתן הקב"ה בלבן של בנים והיו אומרים ענינו ה' ענינו, אלהי אברהם אלהי יצחק וישראל ענינו ה' ויעזרו עליהם וינתנו בידם ההגריאים. רדפום לידם רדפו בני גד אחרי האויבים להכותם.

עֲדֵנִי מֶלֶךְ נֹתֵן בְּמִתְקַן פִּרְיוֹ וּמִשְׁמָן טַעֲמוֹ
נִקְרָא רְצוֹי אַחִים כִּי יִמְנִיחֵם קוֹבְלִיּוֹת וְאִמְפִּקִּינוֹן מִתְחַוֵּמוֹ
'מֵאֲשֶׁר שְׁמָנָה לְחֶמֶד'

בר' מט, כ

אֲשֶׁר אֲרָצוֹ בֵּית שְׁלָחִים וְשׁוֹפְטָתוֹ מְרִיצָה חֲיִילִים לֹחֵץ לְדִלְחָה
יֹפִי אִמְרֵי שֹׁפֵר שִׁירָה נֶס בְּרָגְלָיו בְּהַתְּפִלְחָה
נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלָחָה' 65

שם כא

זֶהִיר שֶׁהִיפֵר לְאֶחָיו וְהִיפֵר לְאֲדוֹנָתוֹ בִּירְאָת צוּר כּוֹסֶף
כָּשֶׁם שְׁלֹא הִבִּיט לְבָנוֹת מְצִיצוֹת כֵּן נִיתַן לְבָנוֹתָיו פְּרָשָׁה בְּתוֹסֶף
'בֶּן פּוֹרֵת יוֹסֶף'

שם כב

יוֹסֶף | הֵנוּ נִמְשָׁל בְּשׁוֹר סֶבֶל כִּי הִרְבָּה בְּרָכוֹת הוֹסֶבֶל וְהוֹכֵלָל
וּבְנִימִין בְּזָאב טוֹרֵף שְׁחָרִית וְעֶרְבִית כִּי בְקִישִׁי וְהִדְסָה כּוֹלָל
'בְּבִקְרָא יֵאָכֵל עַד וְלַעֲרֹב יִחַלֵּק שְׁלָל' באמצע ק'

שם כז

62 קובליות ואמפקינון] קיבליות (ואמפקינון) ט קיבליות (ואמפקינון) ל 64 לוחץ] ט לחץ ל 65 שרה] ט שרר ל

61 עדני כמו מעדני. 62 רצוי אחים הוא אשר על פי דב' לג, כד. ימניחם מלשון מנחה. קובליות לבבות דקל (מאכל טעים). ואמפקינון שמן מזיתים פגים. והשוו בר"ר צח טז, עמ' 1267: והוא יתן מעדני מלך – כפליות ואנפקינון. 64–65 ושופטתו דבורה. לוחץ כינוי ליבין מלך כנען (שו' ד, ג). נס ברגליו הכוונה לסיסרא (שו' ד, יז). השוו בר"ר צח יז, עמ' 1267–1268: נפתלי אילה שלוחה מדבר בארצו שכולה בית השלחין...מדבר בשופטתו הה"ד ותשלח ותקרא לברק וגומ' ומשכתי אליך אל נחל קישון (שו' ד, ז), הנותן אמרי שפר זו שירה שאמרה ותשר דבורה (שם ה, א). בהתפלחה כאשר נבקע ראשו של סיסרא. 67–68 זהיר שהיפר הוא יוסף בן פורת, השוו בר"ר צח יח, עמ' 1268–1269: בן פורת יוסף – בן שהפר לאחיו...בן שהפר לאדונו...בנות צעדה עליו שור וגו' את מוצא בשעה שיצא יוסף למלוך על מצרים, היו בנות מלכים מציצות עליו דרך החרכין והיו משליכות עליו שיריין וקטליין...כדי שיתלה עיניו ויביט בהן, אף על פי כן לא היה מביט בהן, אמ' לו הקב"ה אתה לא תלית את עיניך והבטת בהן, חייך שאני נותן לבנותיך צעידה בתורה, מהו צעידה – פרשה. פרשה בתוסף פרשת בנות צלפחד שהיו למטה מנשה בן יוסף. 70 נמשל בשור בברכת משה (דב' לג, יז). סבל על פי תה' פא, ז. הוסבל כמו הוטען. והוכלל כמו הועטר. 71 בזאב טורף שחרית וערבית בנימין נמשל לזאב טורף בבוקר ובערב, בשחר המלוכה (שאול) ובאחריתה (אסתר). בקישי בשאול בן קיש. והדסה היא אסתר. כולל כמו זכה, והשוו בר"ר צט ג, עמ' 1275: בנימין זאב יטרף...מדבר במלכו, מה הזאב הזה חוטף, כך חטף שאול את המלוכה...מה זאב חוטף, כך חטפה אסתר את המלוכה.

אופן

תמים פעלו בעדת אל נצב
שאון מחן תרשישים הקים במצב
ריקום אנושים ממחצב אחד קצב
קצבת מקרה אחד לכלם קצב

5 צבו עת יצבה רוח ונשמה לאסופה
פתאום ישלח מלאך נפש מנדן לחתופה
עולם כולו צועד בצעידה אחת לעופפה
סקר דמותו ולבושו אש באש רשופה
נרתע היצור ונבהל מחרב בידו שלופה
10 מפך רגלו ועד קדקדו עינים בעינים לשופה
לפי אדם פתח ובתוכו טיפה מרה וטיפה
פי ממנו מת ומסריח ופניו מוריקות לשחלפה
ישוב העפר כשהיה יהרוח בגנזי אל רצופה
טוב לבדו חי וקיים ינצחוהו צרפים לצפצפה והאופנים

נוסח היסוד: א. חילופים: ז (טורים 2–הסוף), ל, ק (טור 14), ר (טורים 10–13), ת (טורים 13–14). נדפס: ולנשטיין, עמ' 32.
3 אחד] ז אחר בכה"י 4 קצבת] קצב ז 5 צבו] צבה ז 6 מנדן] כמבדן ז 7 לעופפה] לחופפה ז 9 בידן] שבין] ז 10 בעינים] ר 11 טיפה] ט] ת ז
12 ממנו] ממנה זר לשחלפה] לשלחפה ז 13 כשהיה] לשהיה ז 14 לבדו] לבדו יחיד ז צרפים] שרפים זקת והאופנים] מה רבו וג ת

1 תמים פעלו האל על פי דב' לב, ד. בעדת אל פמליה של מעלה (תה' פב, א) והוא אחד משלושה מקראות של צידוק הדין (ע"ז יח ע"א). 2 שאון מחן תרשישים המון קבוצות מלאכים. הקים במצב העמיד על עמדם (יה' ד, ט). 3 ריקום אנושים את בריאת בני האדם ועיצובם. 4 קצבת השוו' ונתנה תוקף: ותחתוך קצבה לכל בריה (מחזור ר"ה, עמ' 170). לכלם לכל בני האדם יש זמן קצוב (קה' ב, יד). 5 צבו עת יצבה כאשר יעלה הרצון מלפניו, ועל פי שורש צב"י הארמי. רוח ונשמה לאסופה על פי איוב לד, יד. 6 נפש מנדן לחתופה להוציא את הנפש מן הגוף, והשוו' תוספתא, סנהדרין יג, ו: לא ידון רוחי באדם (בר' ו, ג) אמ' המקום איני מחזיר רוחן לנדנה. לחתופה כמו לחטופה, והשוו' חיי שרה אהבה. 7 צועד בצעידה אחת בשעת המגיפה מלאך המוות בא בצעידה אחת, והשוו' ברכות ד ע"ב. 8 סקר מראה מלאך המות. 9 מחרב בידו שלופה כינוי למלאך המות (יה' ה, ג), והשוו' עבודה זרה כ ע"ב: אמרו עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו וחרבו שלופה בידו, וטיפה של מרה תלויה בו, כיון שחולה רואה אותו, מזדעזע ופותח פיו, וזורקה לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות. 11 לפי אדם את פיו של האדם. 12 ממנו מן הדבר הזה. לשחלפה להחליף צבעים. 13 ישוב העפר על פי בר' ג, יט. רצופה כמו גנוזה, והשוו' בהתייחס לטעמי מצוות פרה: רצופים עד קץ (פליישר, עיונים באופיים הפרוזודי, עמ' 576). 14 ינצחוהו ישבחוהו בניצוח. צרפים כמו שרפים, ונסמך על לשון לצפצפה, לשון תפילה ושירה, והשוו' בפיוטי רס"ג: וצרב צרף הלוהט (זולאי, האסכולה הפייטנית, עמ' קכא).

[מאורות]

חבואי בור נקוקי סעיף אטורי באר

זרובי עצם צפודי עור בלויי שאר

וויתוק פקחוקח קרא לאסורים ותנומם הנאר

הרסיסם בטל אורות הקיצם לרגן ולפאר

5 ככ' יחיו מתיך 'נבלתי יקומון הקיצו ורגנו שכני עפר כי טל אורת טלך' ונ' 'לעשה אורים'

ב' יוצר

[אהבה]

דפא תשב אנוש ותשוב תחון ותחנן

גרמים תדביק גידים תמתח וגנן תגנן

בשר תעלה והעור תקרים בנן ינון

אהובך יפרח כשושנה יך שרשיו כלבנן

5 [ככתוב] 'אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה ויך שרשיו כלבנן' [ונאמר 'כי יעקב']

ב' הבוחר

נוסח היסוד: א. חילופים: ד (טורים 1–3), ז, ת' (טורים 3–הסוף). נדפס: זולאי, מפי פייטנים נא; ולנשטיין, פיוטים מהגניזה, עמ' 33; פליישר, היוצרות, עמ' 275–276.

1 חבואי חבוי ד נקוקי נקיקי ז אטורי ז (ג) [אטורי בכה"י 3 פקחוקח] פקח קוח (בשתי שורות) ד לאסורים] לאסו(ר)ים בכה"י לאספם ז

1 חבואי בור הכוונה למתים הנסתרים בקברות. נקוקי סעיף השוו יש' ז, יט; שם ב, כא, והשוו בשבעת טל קלירית: להחיות בו נקוקי סעיפים (מחזור פסח, עמ' 209), והוא לשון כיסוי וסתירה. אטורי באר המכוסים בבור, ועל פי תה' סט, טז. והשוו לעיל בראשית, ה' מלכנו 1. 2 זרובי עצם אלה שעצמותיהם קפואות מקור, והשוו איוב ו, יז בתרגום רס"ג. צפודי עור אלה אשר עורם הצטמק (אי' ד, ח). בלויי שאר אלה אשר בשרם בלה. 3 וויתוק מילת מילואים במשמע חסד וכדומה. פקחוקח גאולה, תחייה (יש' סא, א), וכאן לשון פתיחה והתרה. לאסורים על פי התיקון שבכה"י יש לפרש לאסרם. הנאר כמו הער והקץ, השוו: להזניח ולהנאיר (אמור מאורה). 4 הרסיסם בטל אורות השוו חיי שרה, אופן 8.

נוסח היסוד: א. חילופים: ו, ז (טורים 1–2), ת'. נדפס: ולנשטיין, פיוטים מהגניזה, עמ' 34; פליישר, היוצרות, עמ' 276. 4 יך ויך 6 השלמה על פי ות'

1 דכא תשב אנוש על פי תה' צ, ג. 2 גרמים את עצמותיהם. 3 בשר תעלה והעור תקרים על פי יח' לז, ח. בנן ינון כמו: לנן ינון, להיזכר ייזכר. 4 לעומת הצורה של אמצע הטור השירי הנסמכת על ריתמוס הנחמה של דברי הנביא הושע עומדים טורי הפתיחה (במאורה בעיקר אבל גם בהמשך), שהחלוקה המשולשת המאפיינת אותם מסמנת כיליון והתפוררות. והשוו לניתוח של פליישר, היוצרות, עמ' 275–276.

אִישׁ מְשׁוּרֵר / שָׁחַר מְעוּרֵר / צֶדֶק בּוֹרֵר / וְתַמִּימוֹת
בָּבוֹא קָצוֹ / פְּנוֹת לְרִבְצוֹ / הֵטִיב יַעֲצוֹ / בְּנִאִימוֹת
גִּילָה חֶפְצוֹ / וְחִזֵּק נָצוֹ / הָיִיתָ בְּמַעֲרִיצוֹ / עֲמוֹת
וַיִּקְרְבוּ יָמֵי דָוִיד לְמוֹת'

מל"א ב, א

5 דָּגְלוּ הָרִים / מִשְׁפִּיל וּמָרִים / וְכָלָה צָרִים / בְּחֶרֶץ
הַפִּילָם בְּמַהְלֹמוֹת / שְׁמָנָה עֶשְׂרֵה מִלְחָמוֹת / 'בְּפֶחַד' וּמַהוֹמוֹת / וּפְרִץ
וַיִּרְאֶת גּוֹחַח / צוֹ לִפְרָחוֹ / וְהַשְׁפִּיר פָּצָחוֹ / בְּמֶרֶץ
'אֲנֹכִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל הָאָרֶץ'

שם ב

10 זְמִירוֹת עֵץ / לְמִשְׁגָּב וּמִשְׁעָן / יִהְיוּ טַעַן / וּמַעֲרָכִיו
חֲשָׁקוֹ הַבְּצִיץ / לוֹחֶמּוֹ הֶרְצִיץ / צוּר מַצִּיץ / מַחֲרָכִיו
טָכּוֹס כֶּסָּאוֹ / פֶּן יַעֲלֶה שִׂיאוֹ / הוֹרָה לְנִשְׂאוֹ / בְּבִרוּכִיו
'וְשִׁמְרֶתָ אֶת מִשְׁמֶרֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִלְכֹּת בְּדֶרֶכֶיךָ'

שם ג

15 יָרָא בְּרַעַד / מִשׁוֹכֵן עַד / הַמְּכוֹנֵן מַצְעַד / גָּבֵר
כָּל דְּבָרֵי אֱלֹהִים / נִצּוֹר וּמִלָּא / וְכִנְשָׁרִים תַּעֲלֶה / אֲבָר
לְדָכָא מִיַּחְלָת / הִלְאִיט מִנְהֶלֶת / וְתַמְצָא תוֹחֶלֶת / וְסָבֵר
'לְמַעַן יָקִים יְיָ אֶת דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר'

שם ד

נוסח היסוד: א. חילופים: ב (טורים 1–16), ח (טורים 1–8, 31–הסוף), ל (טורים 1–5), ע (טורים שריד מסוף הפיוט), ש (טורים 29–31). נדפס: ולנשטיין, עמ' 34–38.

2 בנאימות] כנאימות ב 3 וחזק] וחזק ב ח נצו] רבצו ב ניצו חל במעריצו] חל במריצו ב 7 ויראת] ח וכיראת ב גוחה] גוחו ב ח והשפיר] ח והשפיל בכח"י 10 מחריכו] כב[. ב 11 לנשאו] לנשאה ב בברוכיו] כ[. ב 13 המכונו] המישר ב 15 לדכא] לרכה ב ותמצא] והמצא ב

1 איש משורר הוא דוד נעים זמירות ישראל. שחר מעורר השוו תה' נז, ט. 2 קצו זמנו למוות. לרבצו הכוונה לקבר. הטיב יעצו לתת את המלוכה לשלמה. 3 נצו את ילדו. היות במעריצו עמות שיהיה באל דבוק (יש' ח, יג). 5 משפיל ומרים האל (שמ"א ב, ז). וכלה...בחרץ על פי כליון חרוץ (יש' י, כב). 6 הפילם במהלומות על פי תה' קמ, יא. שמנה עשרה מלחמות השוו ויק"ר א ד, עמ' יד: ר' אבה בר כהנא אמ' שלש עשרה מלחמות עשה דוד, ורבנן אמ' שמנה עשרה. 7 גוחה האל שהגיחו מרחם (תה' כב, י). לפרחו לבנו שלמה. 9 ען כמו זימר, על פי: ותען מרים (שמ' טו, כא). למשגב ומשען מכאן ובהמשך כינויי האל שנשא בכובד משאו. יהבו טען נשא עונו, והשוו לך לך אהבה: שוב עמוס יהבי. 10 חשקו הבציץ האל גרם לרצונו העז של דוד לראות את בנו מולך אחרי לבצבץ. צור מצייץ מחריכו על פי שה"ש ב, ט. 11 טכוס כסאו זה שלמה שהכסא היה יאה לו. פן יעלה שיאו שלא יעלה עליו אדוניה המתנשא ועל פי איוב כ, ו. הורה שמא יש לגרוס הוֹדָה. לנשאו בברוכיו לשאת לו ברכה. 13 משוכן עד על פי יש' נז, טו. המכונון מצעד גבר תה' לז, כג. 14 וכנשרים תעלה אבר על פי יש' מ, לא. 15 לדכא מיחלת ישראל הצופה בנדכאים ודואגת להם. הלאיט מנהלת נהל אותה לאטה (בר' לג, יד). ותמצא תוחלת הפך: אבר נצחי ותוחלתי (א"י ג, יח).

מי טוב גמל / וְכָמָהוּ לוֹ נִגְמָל / וְנִטְעוּ נִקְמָל / לְהַפְסֵד
נִצּוֹר כָּל מַפְעֵל / לַעֲשׂ כָּל וּפְעֵל / הָדוּם וּמַעֲל / יִיָּסֵד
סִפָּח וְשִׁפָּל / נוֹכַל וּמִתְנַפֵּל / וְעַם נִינִי מְכַלְכֵּל / הִתְחַסֵּד
'וְלִבְנֵי בְרוּזֵלִי הַגִּלְעָדִי תַעֲשֶׂה' חֶסֶד'

מל"א ב, ז

20

עוֹז יִלְבָּשׁוּ / וְצוֹרְרִים יִכְבָּשׁוּ / וְלֹא יִבָּשׁוּ / הַמְשַׁחְרִים
פְּנֵי צוֹרִם / מַעוֹזִם וּמִכְבָּצָרִם / שׁוֹמְרִם נוֹצָרִם / מִנְּחָרִים
צָרָב וְהִצְמַת / לְמַמְרִיצֵי לֹא בָאֲמַת / בְּתַחבּוּלָהּ הֵמַת / וְהִחָרִם
'וְהִנֵּה עֲמָדָה שְׂמָעִי בֶן גֵּרָא בֶן הֵימִנִי מִבְּחוּרִים'

שם ח

קָצִין הַמְשִׁיל / וְטִיעוּ הָאֲשִׁיל / בְּלִי לְהַנְשִׁיל / מִמְּלַכְתּוֹ
רְשִׁינוֹ הַסְּבִיר / וְשִׁימָהוּ גִ'בִּיר / וְאַמִּיץ וְהַגְבִּיר / חֲלָפְתּוֹ
שָׁלוֹם וְרוֹן / יִנְחַל בְּכַשְׁרוֹן / כְּהִיצָלִיחַ בִּ'י'שָׁרוֹן / הִלִּיכְתּוֹ
'וְשָׁלְמָה יָשָׁב עַל פֶּסֶא דְּוִיד אָבִיו וַתִּפְּחֹן מִלְּכוּתּוֹ'

שם יב

25

תַּצְמִיחַ חוּטָרוֹ / וְתַחזֹק מְשֻׁטָרוֹ / וְנִזְרֵ תַעֲטָרוֹ / בְּמִישְׁרִים
תַּהַדֵּר מוֹשָׁבוֹ / וּבִטָּח תוֹשִׁיבוֹ / וְיִמְסוּף מְשָׁאבוֹ / לִישְׁרִים
תִּזְכּוֹר לְשִׁכּוּלָהּ / אֶהְבָּה כְּלוּלָהּ / וְתַעֲדָה כִּפְלָהּ / קִישּׁוּרִים
תוֹצִיא בְּכוֹשְׁרוֹת / בְּכוֹ שִׁירוֹת / וְיִקְדְּמוּ שִׁירוֹת / וְשְׁרִים וְנִשִּׁיר

30

32 בכו שירות] בכושירות בכה"י בכושורות ח ויקדמוך] ויקדימוך ח שירות] שרות (ושרים) ח

17 מי...נגמל הכוונה לברזלי הגלעדי (שמ"ב יט, לג). ונטעו נקמל להפסד הכוונה לכמהם בנו (שם מב), וראו התרגום הארמי של יר' מא, יז. 18 לעש כל ופעל לאל על פי יש' מא, ד. הדום ומעל ארץ (יש' סו, א) ושמים. 19 נוכל ומתנכל שמעי בן גרא (מל"א ב, ח). ניני מכלכל בני ברזלי הגלעדי. התחסד על פי תה' יח, כו. 21 עוז ילבשו על פי תה' צג, א. המשחרים אל האל. 22 מנחרים מן המתנכלים להם על פי יש' מא, יא. 23 לממריצי לא באמת כמו שמעי בן גרא אשר קילל את דוד קללה נמרצת (יש' מח, א). בתחבולך המת על פי מל"א ב, ט: ועתה אל תנקהו כי איש חכם אתה. 25 קצין שלמה. וטיעו האשיל ואת בני טיפוחיו הפריח. 26 רשיונו שלטונו. הסביר חֲזָק, ותרגום אחזק (יח' לד, טז) אסובר (ב). ושימהו גביר על פי בר' כז, לז. חלכתו חולשתו. 29 חוטרו שרביט שלטונו. ונזר תעטרו השוו שה"ש ג, יא. 30 ובטח תושיבו על פי מל"א ה, ה. וימסוך משאבו וימזוג יינו. 31 לשכולה כינוי לישראל (יש' מט, כא). אהבה כלולה על פי יר' ב, ב. ותעדה ככלה על פי יש' סא, י. קישורים השוו יר' ב, לב. 32 תוציא בכושורות על פי תה' סח, ז. בכו שירות השוו ויק"ר ח א, עמ' קסו: בכושורות (תה' סח, ז) מהו בכושורות, בכו שירות, אילו בוכין ואילו משוררים. ויקדמוך שירות ושרים השוו תה' סח, כו; קה' ב, ח.

[מי כמכה]

מי כמכה שְׁנוֹת מִסְפֵּר חֲקֵתָה לְאָנוּשׁ לְקָצוֹב וְלַחְרוֹץ
מִקְרָה אֶחָד יִקְרָה כִּי לֹא לְקִלִּים הַמְרוֹץ
וּמִפְּנֵי יְהִס כָּל בָּשָׂר בְּקוֹמָה אֶרֶץ לַעְרוֹץ
אֵימַת מוֹת בִּלְע וְעוֹד מָנוּ בִּלְפָּרוֹץ
לְהַחְרִיב יָם כּוֹל תּוֹכֵל דְּגָתוֹ מִלְּשָׁרוֹץ 5

יִי מַלְכֵנוּ

שְׁפַע בְּרָכוֹת אֲשֶׁר תָּם לְשִׁבְטֵי אֶצֶל
מִיּוֹם נִזְרֵנוּ חֲסִדָּנוּם וְעַדִּי נִזְרֵנוּ נּוֹצֵל
וְכָל מַעֲדָנֵי מִתְקִינוֹ חִסְרֵנוּ וְחִיצָל הַצִּלְצָל
אֵיָּה בְּרַפְתָּ אֶזְרָח וְיַחֲדִיד וּפְצַל־וֹת פִּיֶּצֶל
לְצֶאֱצָאמוּ צוֹק בְּרַכְתְּךָ וְיִפְרִיחוּ כְּמוֹ חֲבַצֵּל 5

נוסח היסוד: א. חילופים: ז (טורים 4–הסוף), ע, ש. נדפס: ולנשטיין, פיוטים מהגניזה, עמ' 38.
5 כול תוכל כל תכול ז מלשרוץ בלי שרוץ ז

1 ולחרוץ השוו אויב יד, ה. 2 השוו גוף יוצר 13. מקרה אחד יקרה על פי קה' ב, יד. כי לא לקלים המרוץ על פי קה' ט, יא. 3 ומפניך יהס כל בשר על פי זכ' ב, יז, ויצר כאן צורת פ"י על פי 'ויהס' (במ' יג, ל). בקומך ארץ לערוץ על פי יש' ב, כא. 4 אימת מות בלע על פי יש' כה, ח. יפרוץ המות פרצה (שמ"ב ו, ח). 5 להחריב ים... דגתו השוו יש' נ, ב. כול תוכל את הכול תוכל לעשות. מלשרוץ שלא תשרוץ עוד.

נוסח היסוד: א. חילופים: ז. נדפס: זולאי, הארץ, כ"א במרחשוון ת"ש; זולאי, מבחר השבעים 24; ולנשטיין, פיוטים מהגניזה, עמ' 38.
2 חסרונם [חסרונם ז 3 וחיצל] וחיסל ז 5 לצאצאמו לצאצאיו ז צוק יפיק ז ויפריחו ויפריחו ז

1 תם כינוי ליעקב. אצל הפריש (בר' כז, לו). 2 מיום נזרנו מאז שפידרו אותנו. ועדי נזרנו תכשיט כתרנו. נוצל הוסר (שמ' לג, ו). 3 וחיצל כמו וחיסל (דב' כח, לח). לחילוף דומה בכתב יד זה ראו ויחי, אופן 14: צרפים = שרפים. ובשני המקרים נראה שיד ההקשר הצלילי בחילוף: חיצל צלצל וכן שם צרפים לצפצפה. 4 איה לשון 'איה' מקבילה כאן לקריאת 'ומתי' המתבקשת בטורי החתימה של הפיוט הזה. אזרח כינוי לאברהם. יחיד כינוי ליצחק (בר' כב, ב). ופצלות פיצל כינוי ליעקב (בר' ל, לז). 5 ויפריחו כמו חבצל על פי יש' לה, א. חבצל חבצלת.

יוצרות רבי שמואל השלישי

ועד מתי יפתחו קברות מתי מספר
יגולה מעיניהם עפר

זב גופם ונתעפר
זעף עצמם ופורפר

כלאם עד אנה יופר 10
כהים מתי יוצפר

העירם בקול שופר
הן ביקצם שבחך יסופר

יח' לז, יג

ככ' וידעתם כי אני ייי בפתחי את קברותיכם וג'
ונ' גואלנו

15

נוסח היסוד: א. חילופים: ז, ע. נדפס: ולנשטיין, פיוטים מהגניזה, עמ' 38–39.
10 עד אנה] אנה ז בכה"י נוסף: נשלם ספר בראשית בחמשה בש' שהוא יד' יומי בירח אב שנת אתו לשטרות (= 1095) למספר יוונים בעיר אלקאהרה
הסמוכה לצוען מצרים שעל גילוס נהרא מותבה. כתבה אברהם בר אהרן ס'ט' ישועה

6 יפתחו קברות השוו יח' לז, יג. מתי מספר כינוי לבני יעקב, בני ישראל (בר' לד, ל). 7 יגולה מעיניהם עפר יוסר העפר,
השוו בר"ר כא ז, עמ' 202: מי יגלה עפר מעיניך. 9 זעך כמו דעך. ופורפר השוו איוב טז, יב: שלו הייתי ופרפרני. והשוו
תצוה, ה' מלכנו: לעפר שחה ופורפרה / ונתעפרה. 10 כלאם כליאתם בקבר. עד אנה מתי. יופר יופסק. 11 יוצפר כמו
יזרח (על דרך הארמית) וגם יחזור למצבו הראשון.